

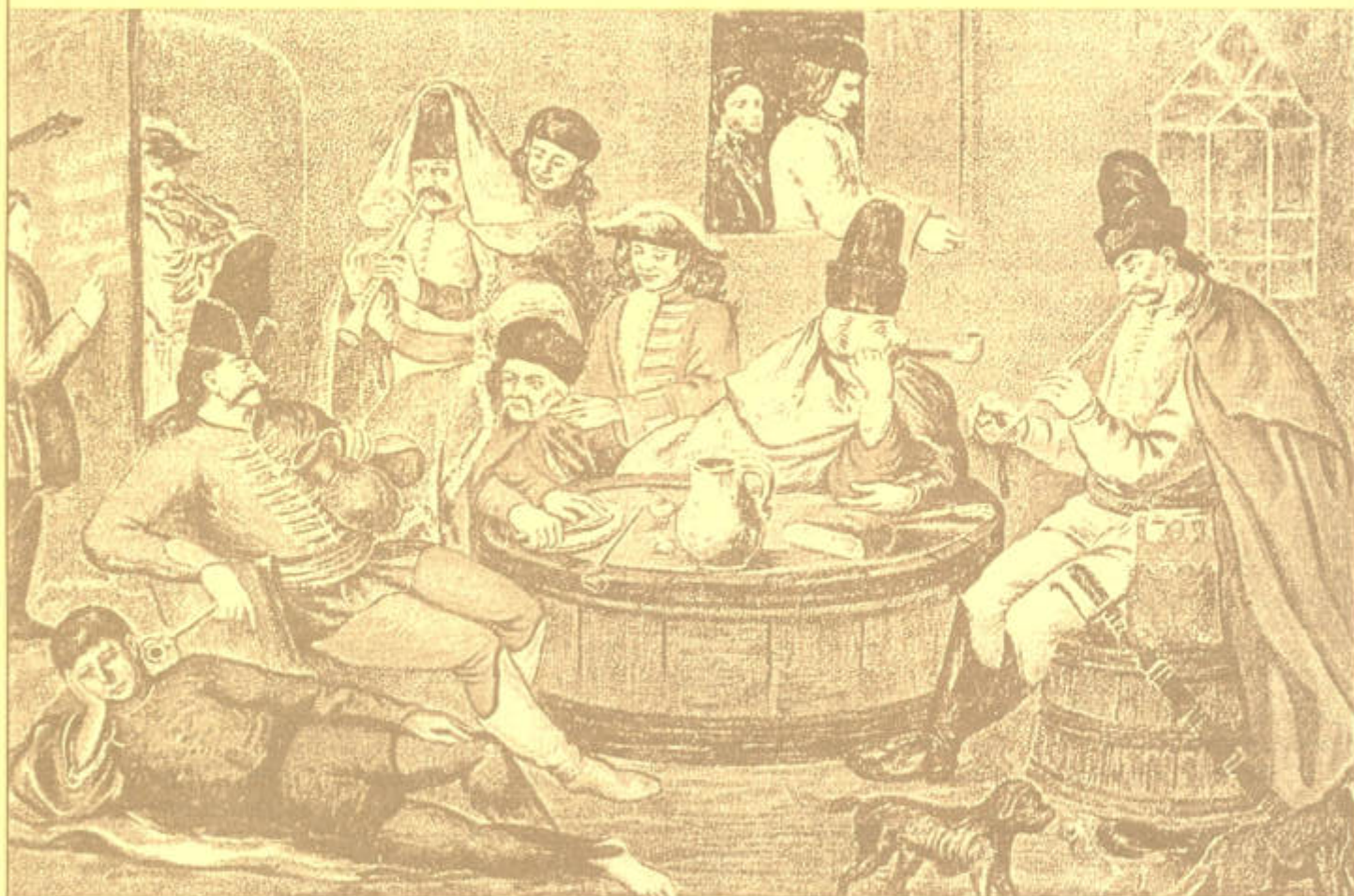

RÁKÓCZI

Hírvivő

A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG LAPJA

ÜNNEPELTÜNK!

A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG NYÁRI PROGRAMJAIBÓL

BAJA	BORSI	KÖRÖM	SZENTENDRE	RODOSTÓ
	PANNONHALMA	DOLHA		MAJK
SÁTORALJAÚJHELY	OROSZLÁNY	GÚTA		ESZTERGOM

13. ÉVFOLYAM 2. SZÁM 2003. SZEPTEMBER

„A te kezében van szívünk, Uram,
Döfd át szereteted nyílával,
Gyűjtsd fel a lomhákat,
Vezesd vissza az eltévelyedetteket,
Világítsd meg a vakokat,
Lágyítsd meg a hajthatatlanokat,
Bátorítsd meg a habozókat,
Tanítsd a tudatlanokat,
Gyarapítsd bennünk a hitet,
Gyűjtsd föl a kölcsönös szeretet
lángját,
S újra és újra kérlek,
Add, hogy szereteted gyarapodjék,
Hogy az az Isteni láng
Eméssze föl viszálykodásainkat.”

II. Rákóczi Ferenc

CUM DEO PRO PATRIA ET LIBERTATE

Ellenszélben

Ellenszélben állunk. Mintha mindenki csak azért kelne fel az ágyból reggel, hogy ellenünk dolgozzon. Mára már csak szavainkban él a tizenötmillió magyar, kevesebben vagyunk. Ma már az erdélyi unokaöcs (az utolsó mentővár) is Majka papára tombol. Nem áll már többé soha honvéd a Hargitán. Csak nevében katolikus az egyetem. Nincsenek Ilyés Gyulák, Németh Lászlók, Ady Endrék. István király csontjai is vasdobozba zárva hányódnak a múzeum pincéjében. Nem álmunk már Európáról sem. Bartók és Kodály dallamai nem ütnek meg fülünket az utcán sétálva. A lakodalmon síratót kérünk a cigánytól. A badacsonyi kényelűt vagy rizlinget németek isszák bordószámra, nekünk már csak az alja jut. Az elsős jogászhallgató hajfestésről értekezik golyátáborában (nemtől függetlenül). Rejtő humorra nem csal elő nevetést. „Azt” a nótát már senki nem ismeri. Önként, bár nem dalolva igyekszünk felkapaszkodni a Golgotára. Míg mások fitymálóban fordulnak el tőlünk, addig mi bőszen ássuk saját sírunkat. Idegenként élünk saját országunkban. Összevonva szemöldökünket a csúf üvegpalaták, shopping-centerek, millárdos villák látványára, összeszorult szívvel sétálva az aluljárókban, külvárosokban, nyomorgó falvakban.

És mégis, akadnak olyanok, akik fittyet hányva a szemébsüvítő ellenszélre, szívós, sziszifuszi, jutalmát tán soha el nem nyerő munkával, keserű lélekkel, de még mindig élő reménnyel harcolnak a mindennapokkal, a mindent felemészítő szürkeséggel, a sziklát eimósó hullámokkal. Már önmagában ez a tény is csodaszámba megy. Hogy vannak, akik még nem adták fel. Néha, az események sodrában utólag ünnepnappá váló alkalmakkor előbukkannak ők, akiket ritkán látni együtt. Ilyenkor érthetetlen, hogy ez a sok, közös, szent akarat miért nem áll össze egy nagy egésszé. Olyanná, amely, ha nem is a világot, de a szorécskés Kárpát-medencét ki tudná forgatni a sarkaiból – de legalábbis némiképp előrébb mozdítaná sorunkat.

Az önzetlenségért, az önfeláldozásért a viszonzás csekély. Csekély, de aki nyitott szívvel kapja, annak elég. Magyar énekszó Erdély eldugott kis falvaiban, nemzetiszín koszorú a fejedelem kassai sírján, egy pohár bor a barátok között, könnybe lábadó szemek egy aprócska telt után, tisztacéru gyermeknek mosolya a Rákóczi Szövetség nyári táborában, egy dal, amelyet hallva ugyanazt érezzük. Ennyi maradt, ez az, ami – még – összetart minket. Nem sok, de mégis rengeteg. A valaha volt töredékei. A ránhagyott örökség szétrombolt, eltört, a földről felszedgetni való dírib-darabjai.

Lesz-e majd, aki felszedje? Ha nem hiszünk ebben, együtt mehetünk a Dunának. Inkább figyeljünk. És tegyünk. És fogjunk össze, és gondoljunk egy nagyot. Ellenszélben állva, koldusszegényen, mégis felemelt fejjel.

Koltay András (főszerkesztő)

Megróbáltunk némi párhuzamot vonni a háromszázadik évforduló alkalmából hőstes erőfeszítésekkel megszervezett ünnepségek és a fejedelem mulatozó kurucai között – ezért választottuk a címlapot, mely festmény a szabadságharc korából származik. Ünnepeltünk, méltósággal, és csak reménykedhetünk abban, hogy sikerült valami apró lángocskát megőrizni, megmutatni és továbbadni Rákóczi szelleméből.

Állásfoglalás

Az Idén XV. alkalommal szervezte meg a Rákóczi Szövetség az immár komoly hagyománnyal rendelkező Kárpátok Főiskolás Táborát Szentendrén, amelyen részt vettek a Kárpát-medencei ifjúság képviselői.

A rendezvényen a már megszokott színvonalas programok várták a határon túli magyar fiatalokat, melyeken megjelentek a magyar közélet meghatározó személyiségei. Annak ellenére, hogy idén először a tábor nem részvétel állami támogatásban, örömmel tapasztaltuk, hogy a Rákóczi Szövetség képes volt biztosítani a már megszokott színvonalat és részvétel létszámot. Olyan cégek vezetői is részt vettek az eseményen és tartottak előadást, amelyek jelentős szerepet játszanak a szomszédos országok gazdasági életében. A programok során megvitásra kerültek a határon túli magyarságot érintő aktuálpolitikai kérdések, mint a státustörvény, a vízumkénszer, a kettős állampolgárság.

Örömmel értesültünk róla, hogy a kedvezménytörvény módosításával lehetővé válik, hogy oktatási-nevelési támogatásban részesüljenek az egyetlen iskolaköteles korú

gyermeket nevelő családok is. Feltétlenül szükségesnek tartjuk viszont, hogy e támogatásban közvetlenül részesüljenek az érintett családok.

Reményünket fejezzük ki, hogy a magyar kormány megtalálja a módját a hosszú távú, több belépésre jogosító, ingyenes vízum határon túli magyarok számára történő biztosítására, felhasználva a Lengyelország és Ukrajna között született megállapodás tapasztalatait.

A szakmai programok keretein belül tartalmas eszmecsere került sor a tábor előadói és résztvevői között a kettős állampolgárság kérdéseiről, és az a közös vélemény fogalmazódott meg, hogy azon szomszédos országokban, ahol bevezetését az adott ország kormánya támogatja és a magyar közösség is igényli, meg kell találni az intézmény megvalósításának módját. Úgy gondoljuk, a kérdés gyakorlati megoldása nem okozna tömeges bevándorlást, és nem gyakorolna jelentősebb befolyást a magyar gazdaságra.

Örülünk, hogy az Apáczai Kézalapítvány kibővült anyagi kerettel rendelkezik, azonban nehezményezzük, hogy e keret

felhasználása főként a szakoktatás támogatására szűkült le, továbbá kifogásoljuk, hogy a korábbi ösztöndíjprogram megfelelt.

A tábor megerősítette bennünk a tudatot, hogy az ifjúságnak kulcsszerepet kell vállalnia a határon túli magyarság megmaradásában és gyarapodásában.

Reméljük, a Rákóczi Szövetség hagyományához hűen jövő évben is megszervezi a Kárpát-medencei ifjúság számára ezen találkozókat, ezáltal is hozzájárulva nemzeti összetartozás-tudatunk erősítéséhez.

Szakszon Norbert, elnök,
Diákhálózat, Felvidék

Enyedi Lajos, elnök,
Országos Magyar Diákszövetség, Erdély

Sarok Norbert, elnök, Vajdasági
Magyar Diákszövetség, Vajdaság

Mester András, elnök, Kárpátaljai
Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági
Tagozata, Kárpátalja

Szentendre, 2003. augusztus 28.

TARTALOM

Ellenszélben	2
Állásfoglalás	3
A Rákóczi Klub rendezvényei	3
A Rákóczi Szövetség új helyi szervezetei	3
A bajai anyanyelvi táborról	4
Kirándulás a fejedelem szülőhelyére	4
Magyar diákok és tanárok találkozója a Magyar Kálvárián	5
VI. Körömi Rákóczi Fesztivál	5
Kispap-tábor Pannonhalmán	6
A baróti iskola	6
A XV. Kárpátok főiskolás tábor Szentendrén	7
Nemzetközi Történelmi Versélyező Oroszlányban	7
Megemlékezés Rodostón	8
Rákóczi-konferencia a Pázmány Jogi Karán	9
A bályányosi szabadegyetemen	10
Határtalanul olcsó telefonálás Erdélybe és a Felvidékre!	10
A XIII. esztergomi Anyanyelvi Táborról	10
Dolhában újra áll a magyar Turulmadár	11
Rákóczi-Nap Majkon	12
Rákóczi-iskola Gútán	12
Prévost abbé és a Rákóczi-emigráció	12
A Rákóczi Szövetség Trianon után	13
Louis Molitár	14
A szépségszolgálat országos pártelölke: Esterházy János	15
Krúdy Gyula: Rákóczi harangja	16

IMPRESSZUM

RAKÓCZI HÍRVIVŐ

A Rákóczi Szövetség lapja
Megjelenik negyedévenként, 2000 példányban

Postacím: 1027 Budapest, Szász Károly u. 1. IV. 1.
Telefon: 201-3067, 212-8891

Főszerkesztő:
dr. Koltay András

Szerkesztőbizottság:
dr. Halzi József, dr. Vigh Károly, dr. Ugron Gáspár

Honlap: www.rakoczi.com
E-mail: rakoczi@rakoczi.com

A Rákóczi Klub rendezvényei

Szeptembertől tovább folytatjuk rendezvényeinket, amelyekre az alábbi időpontokban kerül sor a Magyarok Házában (Budapest, V. Semmelweis u. 1-3.), a Bartók teremben:

2003. október 8., 17 óra

„Pozsonyi vacsernye”

Ébert Tibor író szerzői estje. Közreműködik Dobozy Borbála csembaló művész és Barblnek Péter színművész. Az irodalmi estet bevezeti Albert Gábor író.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk a Rákóczi Klub rendezvényeire!

2003. november 5., 17 óra

„Mi volt a Sarló?”

Az évforduló kapcsán a felvidéki Sarlómozgalom történetét bemutatja Vigh Károly történész, szövetségünk alelnöke.

2003. december 3., 17 óra

Teadélután

Egy kellemes tea mellett beszélgetve tekintni át a klub éves munkáját a tagság. Lehetőség nyílik a 2004-es klubprogram alakítására is.

Martényi Árpád

A Rákóczi Szövetség új helyi szervezetei

Örömmel tudjuk olvasóinkkal, hogy az elmúlt hónapokban több új helyi szervezettel bővült a Rákóczi Szövetség tábora. Új csoport alakult a következő településeken: Lepsény, Pásztó, Szigetvár, az erdélyi Gyergyószentmiklós, a délvidéki Oroszlamos és Zombor.

Dr. Janics Kálmán orvos és közíró életének 91. évében a Felvidéken, Nyitra megyei vágkirályfalvai otthonában augusztus 20-án elhunyt. Közírói munkássága a felvidéki magyarság meghurcolásáról, a csehszlovákiai közéletéről szól. Kiemelkedő művel a Hontalanság ével 1945-48, amely magyarul, angolul és szlovákul öt kiadást ért meg, illetve az Eltévedtünk Európában, mely a kilencvenes évek elejének szlovákiai politikai életéről szól. A rendszerváltás idején részt vett a Szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom megszervezésében, amelynek elnöke, majd parlamenti képviselője volt. Emlékét őrizzük, örökségét tovább ápoljuk!

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy Kontur István építőmérnök, a Rákóczi Szövetség tagja, a Műszaki Egyetem tanára, a Műegyetem 1956 Alapítvány titkára életének 58. évében, 2003. július 12-én elhunyt. Emlékét szívünkben őrizzük tovább!

A bajai anyanyelvi táborról

A Rákóczi Szövetség és a Pro Iuventute Alapítvány az idei esztendőben második alkalommal szervezte meg közösen 2003. június 23-27. között anyanyelvi táborát Baján, a Szent László ÁMK-ban. A program célja a többszörösen hátrányos helyzetben élő délvidéki szórványban élő magyar gyermekek nevelési szándékkal való nyári táboroztatása volt.

Egyenként 6-7 gyermeket láttunk vendégül Bácskertesről, Bezdánból, Doroszlóról, Gombosról, Nemesmiliticsről és Csonoplyáról, Szilágyiról, Kufáról, Telecskából valamint Zomborból, azaz a tavalyi rendezvényhez képest három faluval többet szolgáltunk meg (Telecska, Kúla, Csonoplya).

Minden faluból 1-1 kísérő tanár jött a gyermekekkel, aki velünk töltötték az öt napot, akik szakmai tapasztalatsere céljából

ellátogattak a Szent László ÁMK általános iskolájába és a magyarországi németek ÁMK Általános iskolájába, ahol az igazgatók és néhány szaktanár foglalkozott velük. A tábor végén a tanárok a bajai iskolák és a Rákóczi Szövetség, valamint a Pro Iuventute Alapítvány jóvoltából tankönyveket és oktatási segédanyagokat kaptak kézhez, ezzel is elősegítve a határon túli magyar iskolaügy mód-szertani fejlődését.

A kapcsolatfelvétel és az egyeztetések eredményeképpen Baján mintegy 65 alsó tagozatos általános iskolás diák kezdte meg táborozását június 23-án, hétfőn. A tábor részvevői többszörösen hátrányos helyzetűek, mind kulturális, mind szociális szempontból. A magyarországi és határon túli gyerekek (szórványban élők) ismeretel, tudásanyaga, szókinca valamint megoldó készsége és gondolkodásmódja különböző, a gyerekek fejlettségi szintjei között markáns eltérések fedezhetők föl.

A tábor folyamán igyekeztünk a gyermekek részére olyan rendezvénysorozatot összeállítani, melyben egyensúlyban vannak a kulturális, a szabadidős és az oktatási programok. A csoportok az oktatási programok során mondókat, verseket tanultak, magyar általános iskolai olvasókönyvből gyakoroltak, kézműves foglalkozásokat tartottak, és a szerda esti bemutatóra egy színdarabot tanultak be.

A kulturális műsorok közül szeretném kiemelni Figura Ede előadóművész műsorát, melyeket a gyermekek nagy örömmel hallgattak. A gemenci erdőben történő kisvasutazás – az ottani oktatási programmal egybekötve – szintén felejthetetlen élményt jelentett a háború pusztította Jugoszláviában felcseperedő gyermekeknek, csakúgy mint a híres bajai halászlé, vagy a Kossuth nóta elszajátítása, mely sajnós sokaknak még ismeretlen volt a tábor kezdetén.

A tábor végén minden gyermekkel és kísérő tanárral rövid élménybeszámolót írtunk. Ezen dokumentumok alapján bátran állíthatjuk, hogy a tábor programja elnyerte a kisdíjak tetszését, és sikeresen mozdította előre a délvidéki szórványmagyarok ügyét.

Maruzsa Zoltán

Kirándulás a fejedelem szülőhelyére

A Rákóczi Klub immár hagyományos nyári kirándulása ezúttal a szabadságharc háromszázadik évfordulója jegyében Borsiba, a fejedelem szülőhelyére vezetett. Az ott megrendezett emlékünnepeken vettünk részt, mégpedig – a nagy érdeklődésre való tekintettel – 72 fővel, két autóbusszal.

A fejedelem szülőháza

Útközben Gyöngyösön Szabó Ferenc, helybéli tanár és a Szövetség helyi szerveze-

tének vezetője fogadott minket. Megtekintettük a ferences templomhoz kötődő Vak Boltján emlékeket, majd Széchenyi Pál érsek házáat. A ferencsek ma is büszkén hangoztatják, hogy a fejedelem első nevelője Badányi János ferences atya volt.

A Bodroszerdahelyen elköltött ebéd után érkezünk meg Borsiba. Az ünnepség után megtekintettük a lassan, lépésről-lépésre épülő kastélyt.

Az ünnepség keretében a Magyarok Világszövetsége nevében Patrubby Miklós elnök egy, a háromszázadik évforduló tiszteletére készült zászlót adott át a Rákóczi Emléktársaságnak, amelyet Hajdú Jenő vett át.

A zászlót az MVSZ – a millenniumi zászlóhoz hasonlóan – az elkövetkező nyolc évben a Rákóczi szelleméért sokat tevő szervezeteknek, közösségeknek kívánja adományozni.

A szoba, melyben II. Rákóczi Ferenc született

Az ünnepségen alkalmunk nyílt a Rákóczi Szövetség nevében szólni az egybegyűltekhöz, koszorúkat is elhelyeztünk az emlékhelyen.

Sikeres kirándulás és misszió volt!

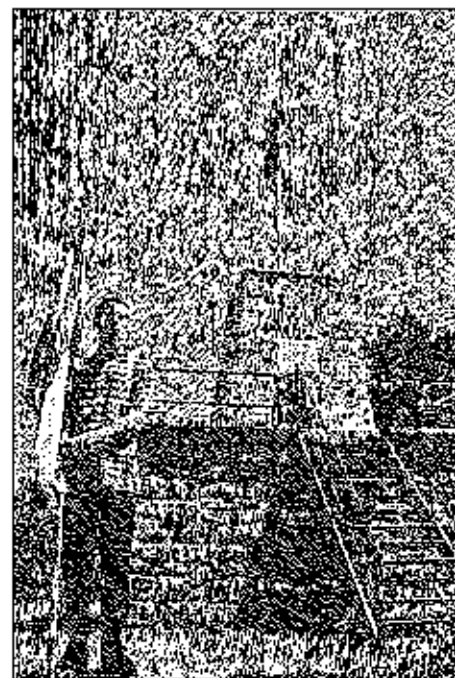
Martényi Árpád

Magyar diákok és tanárok találkozója a Magyar Kálvárián

Sátoralfajti hely, 2003. július 11-17.

„...maradjon meg az Ember Embernek, maradjon meg a Magyar Magyarak.” Ez volt az együtt töltött hat nap vezérgondolata. Ez a hat nap pedig boldog volt, az együttlet feledtetett minden fáradságot, nehézséget. Hat benyújtott pályázatunkra (összesen 6.5 millió forintos összegre) mindössze 200.000.- Ft támogatást nyertünk. Köszönet és hála a Rákóczi Szövetségnek, hogy garanciát vállalt 100 fő határon túli diák és tanár meghívására, így elkezdhetük a szervezést.

Az eredmény: 215 fő részvételével (120 fő Erdély, 50 fő Felvidék, 13 fő Kárpátalja, 3 fő Vajdaság, 29 fő anyaország) sikerült megrendezni a találkozót, úgy, hogy az ere-

delel tervezett programok is szinte hiánytalanul megvalósultak.

A mely gondolatokat tartalmazó ünnepi beszédektől (Halzi József, Ugron Gáspár, Bartis Ferenc és Wittner Márta) a sportversenyeken, a Borsó, Tokaj, Sárospatak vendégeskedésen, a tudományos színvonalú történelmi témájú előadásokon, a könnyűzenei koncerten, a néptáncok, a versek, a népdalok, a Krónikások és Dévai Nagy Kamilla előadásain át, a Szent Korona fogadalomtételig igen széleskörű programok valósultak meg. A jóistennek bizonyára tetszett, hogy először a fogadalomtétel során határokon túllak és fiatalok mondták ki, hogy „Isten engem úgy segíljen”, hiszen, bár a Kis-Szárhegy tetején, ahol az Országzászlót a szél egy hét alatt széttepi, ahol az év szinte minden napján fúj a szél, most a kézben tartott gyertyák, melyek lángjukat a Szent István kápolna oltárán égő gyertyáktól kapták, csönkig égtek, úgy, hogy egyet sem kellett újra meggyújtani.

Sokak számára rejtélyesnek tűnhet az, hogyan sikerült az eredetileg tervezett száz főnyi részvevő helyett annak kétszeresét

ugyanannyi pénzből meghívni. Ezúton is köszönetet kell mondani Hanák József esperes úrnak, aki a Katolikus Egyház tulajdonában lévő, jórészt kihasználatlan épületet rendelkezésünkre bocsátotta, valamint Dr. Nagy-Bozsóky Józsefnek, aki a Máltai Szeretetszolgálat révén ágyakat, matracokat adott nekünk. A köszönet a piarista diákoknak, szüleiknek és minden segítőkész magyar embernek is szól, akik az épületet lakhatóvá tették. Köszönet a Piarista Rendház házfőnököknek, Etele Györgynek és a Szlovák Kollegium igazgatójának, Rozovján Tibornak, akik további szálláshelyet biztosítottak. Köszönet Borsó község és Tokaj város polgármesterének, akik egy ebédre illetve vacsorára vendégül lárták a találkozót részvevőit. Köszönet a város polgármesterének, Szamosvölgyi Péternek, aki a libegőt és a Városi Sportcsarnokot ingyenesen biztosította számunkra, és díszében látta vendégül a megnyitó ünnepségre érkező vendégeket. Köszönet a Kossuth Lajos Művelődési Központ igazgató helyettesének és munkatársainak, akik igen sokat segítettek a szervezőmunkában, valamint mindenkinek, aki ebből a felsorolásból kimaradt.

A találkozó öröme és felelőssége mindannyiunkat kötelez, résztvevőket és szervezőket egyaránt. Ha mérleget kell vonni, hogy sikerült-e a fent említett vezérgondolat érdekében tenni valamit, akkor álljon itt egy vajdasági kislány válasza, aki az újságíró úrszóló kérdésére, hogy „Mi tetszett legjobban?” egyszerűen csak így válaszolt: „...nem tudok egyetlen élményt kiemelni, de hogy a találkozó életem meghatározó élménye marad, az biztos!”

Szeredi Kálmán

VI. Körömi Rákóczi Fesztivál

A Rákóczi-szabadságharc 300. évfordulója jegyében rendeztük meg a Rákóczi Szövetség miskolci helyi szervezetével közösen 2003. május 24.-én a VI. Körömi Rákóczi Fesztivált.

Az ünnepség keretén belül lepleztük le a körömi történelmi emlékparkban elhelyezett legújabb alkotást, a II. Rákóczi Ferenc Vallo-másainak részleteit tartalmazó emléktáblát.

A templomtérrel ünnepi menet indult az emlékparkhoz: történelmi lovasok, a tiszafüvéri díszes lovasok és mazsorették, cserkészek, népviseletbe öltözött hagyományörző ének- és tánc csoportok, valamint a meghívott vendégek és a község lakossága. Az ünnepi

szónokok a Határon Túli Magyarok Hivatalát, a Rákóczi Szövetséget, és Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Körgyűlését képviselték. A vendégek között megtalálhatóak voltak a megye országgyűlési képviselői, dr. Mikola Vince pápai prélátus, az emléktábla megszentelője, az ökomenikus istentiszteletet tartó felkészek, a környező települések, a határon túli testvérközségek polgármesterei. Az egész napos rendezvénynek mintegy 800 résztvevője volt. A délelőtti ünnepséget közös ebéd követte, majd délután a népi tánc- és ének-együttesek mutatkoznak be nagy sikerrel.

A sajtó, rádió és televízió munkatársai közül külön megemlítendő a Duna TV forga-

tócsoportja, akik júniusban visszajöttek, hogy további felvételeket és riportokat készítsenek egy októberben sugározandó műsor számára a körömi Rákóczi-kultuszról.

A fesztivál alatt meghívást kaptunk a gyömrői, oroszánai, főnyeli, hidasnémeti, szilvási és csoltói Rákóczi ünnepségekre. Továbbá barátaink biztatására elhatároztuk, hogy jövőre kiadványt jelentetünk meg a Rákóczi emlékparkról és a parkot bővítjük egy II. Rákóczi Ferenc egyetlen unokáját, Franciska Saroltát megőrző emléktáblával.

Körömi Rákóczi Hagyományörző Egyesület

Kispaptábor Pannonhalmán

2003. július elejéig mintegy 20 katolikus kispap jelentkezett a táborba, mely az előző évhez képest csökkenés ugyan, de a korábbi évekhez képest így is szép eredmény. Az is megállapítható azonban, hogy a püspökök és a személynélvezetők visszajelzése alapján célszerű lesz a következő esztendőben korábban meghirdetni a Tábor, kiküldeni a leveleket és a meghívókat.

A tábor július 15-én kezdődött meg Pannonhalmán. A tábor folyamán a kispapok és szervezőink sikeresen szőtték szorosabbra a baráti szálakat egymás között; ennek eredményeképpen létrejött egy levelezőlista és egy e-mail cím-adatbázis, melyen keresztül a résztvevők a továbblakásban is kommunikálni tudnak majd egymással.

Az előadók döntő többsége felkészült a táborra és kiváló előadást tartott, mely a kispapok egybehangzó véleménye szerint lelki épülést nyújt nagyban szolgált. Azt is jelezték számunkra, hogy kifejezetten tetszik nekik a tábor kissé szekuláris volta – természetesen csak a személynélvezetők szigorú rendjéhez viszonyítva.

Olofsson Placid Atya előadása

Több résztvevő is jelezte, hogy nagyon tetszett számára az előadások viszonylag kötetlen témája. Külön öröm, hogy nagyon széles kört felölelő témákban adtak elő a meghívottak [egyházi – világi hatalom szétválásának Európában, Gulág-béli élmények, ifjúsági pasztoráció, hivatástudat]. Különösen Olofsson Placid Atya, valamint Bolberitz Pál Atya előadása tetszett a résztvevőknek.

A baróti iskola

Erdővidék szellemi központja

2003. május 29-31. között a pártányi önkormányzat delegációjának tagjaként részt vehettem a székelyföldi Barót település Barót-Napok című ünnepségsorozatán. A rendezvény egyik kiemelkedő eseménye a helybéli középiskolai oktatás 50. évfordulójáról való megemlékezés volt. Nyugalmasított tanárok és régi diákok megkapó szavakkal szóltak a régi időről, a küzdelmekről, eredményekről. Mindnyájuk beszédéből sugárzott az iskola iránt érzett határtalan szeretet és tisztelet. Ünneplőbe öltözött lélekkel emlékeztek arról, hogy mit jelentett az intézmény a közösség, a nyelv, a megmaradás és a haladás számára. Dímény János igazgató szerint hitet próbáló időkben kellett megfelelniük a változó igényeknek és felelősséget vállalniuk a rájuk bízott közösségért. Az elmúlt ötven évben nemcsak tanult, hanem alakított is voltak az Erdővidék szellemi életének.

Az Erdővidék egy aránylag zárt, elszigetelt tájegység. Tizenhárom általános iskola egyetlen gyűjtőpontja a baróti Szabó Dávid Középiskola, melynek küzdelmes múltja példaeértékű. Oklevelek tanúsága szerint a baróti oktatás intézményes formában 360 éves múltat tekint vissza. Tanfői állás 1680 óta létezett és 1693 óta az iskolának épülete is volt. A középiskolai oktatás 1872-re

Nagy sikert arattak a Pannonhalmán Bencés Főpátság és a Bencés Gimnázium közreműködésével szervezett esti filmvetítések, valamint az azokat követő beszélgetések.

A kirándulások Veszprémbe, Tihanyba és Budapestre jól sikerültek, a résztvevők megtekintették a magyarországi egyháztörténet fontos helyszíneit, valamint más kulturális emlékeket, mint például a Parlament, vagy a Terror Háza.

A résztvevők csapattképe

forogott, amikor egy koncepcióval eljárásal az erdővidéki származású magyar igazgatóját posztjáról eltávolították, és egy román neveztek ki a helyére. Az 1989. decemberi változásoknak köszönhetően a baróti középiskolai oktatást a liceum munkaközössége és a tanulói újra talpra állíthatták.

1990 óta az eredmények biztatóak. A végzős diákok jelen vannak a közélet minden területén, az alacsonyabb beosztásoktól az egyetemi katedrákig. Méltán büszkék a 26 géppel rendelkező, korszerű számítástechnikai laborra, amelyet idén pályázaton nyert összegekből létesítettek. Csaknem 20.000 kötetes könyvtárunk van, ebből 4638 könyvet adományként kaptak, a legtöbbet Magyarországról. A '90-es évek előtt a szépirodalom gyöngyszemeit csak egyenként lehetett begyűjteni, az országba úgy kellett őket becsmpeszni. Éppen ezért minden egyes könyvnek külön története van.

Az iskola legnagyobb eredménye és büszkesége, hogy becsületes embereket nevel, erkölcsi és jellembeli megindásokról alig hallani hírt. Ez a mindenkori nevelőtestület hozzáértő munkáját igazolja, a baróti iskolát pedig a helyi társadalmi élet legfontosabb intézményévé teszi.

Oravetz Ferenc

A XV. Kárpátok főiskolás tábor Szentendrén

Újabb apró lépés az egység felé

A Rákóczi Szövetség az idén 15. alkalommal rendezte meg nyári ifjúsági táborát augusztus 25.-30. között, amelyre ezúttal is közel száz fiatal érkezett a határon túli magyar egyetemista és főiskolás szervezetekből, valamint a Rákóczi Szövetség helyi szervezeteiből. A tábornak a festői környezetű szentendrei Pap-sziget Kemping adott otthont.

Hétfőn este Ugron Gáspár tábornyitó beszédével kezdődött meg a tábor. A rövid köszöntő után az egész táborot végigkísérő játékos vetélkedő következett. Egyelőre eddig nem ismerő erdélyi, felvidéki, kárpátaljai fiatalok vállvetve küzdöttek a mindennap zajló vetélkedősorozatban. Akadt olyan délvidéki résztvevő, aki már az ősz folyamán látogatást készül tenni Erdélyben, tavasszal pedig egy egész felvidéki csapatot fogadni igen, valahogyan így képzeljük, így képzelniük el a határon túliak és az anyaországiak kapcsolatainak alakulását...

A keddi napot Szilágyi Katalin, az Országgyűlés elnöke nyitotta meg. Bő másfél órányira nyúlt előadásában ígéretet tett az EU-csatlakozás után esedékes vízumkérdés megoldására, a kettős állampolgárság körüli viták kedvező rendezésére. Ezután Benyhe István tartott előadást nagy sikerrel a követendő nemzetstratégiáról. Délután más vízre eveztünk a távkielégési piac lehetőségeiről beszélgetve Doros Béával, a Matáv igazgatójával, valamint Szalay-Bobrovniczky Kristóval, az Euroweb Rt. vezérigazgatójával. Eduardo Rózsa-Flores több, mint kétórás előadásában érdekelhető közelségbe hozta „Chico” című filmje legapróbb eseményeit is. Az első nap hajnalig tartó karaokepartyval zárult.

A másnapi nyitól előadásban a státustörvény oktatási programjának felvidéki vonatkozású reformjait elemezte Szabó Vilmos, a Miniszterelnöki Hivatal határon túli magyarokért felelős politikai államtitkára és Dukaszólyomi Árpád, a felvidéki Magyar Koalíció Pártja alelnöke. A tábor egyik legsikeresebb előadását a közszolgálati híradásról átfogó képet adó Kondor Katalin, Pekár István, Rákay Pál hármas tartotta. A két végigbeszélgetett óra alatt a Magyar Rádió

elnökszövege, a Duna Televízió elnöke és a Hír Tv műsorvezetője igazi műhelytitkokat is közölt a résztvevő diákokkal. Aznap Almásy László orgonaművész hangversenye koronázta meg a szentendrei Szent Péter és Pál templomban.

Csütörtök délelőtt ismét a státustörvény került terítékre. Ennek keretében a legnehezebb kérdést, az EU-csatlakozás utáni esetleges vízumkénszerről beszélt Németh Zsolt, az országgyűlés Külügyi Bizottsága és Kovács Miklós, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke. Délután beszélgetés

zajlott Csergely István világbajnok vízilabdázóval és Orosz Csaba olimpikon kenussal. Mindkét sportoló a Felvidékről származik, így igazán hiteles tolmácsolást hallhattunk nemcsak a sportsterek érdekes izéről, hanem a kisebbségi lét árnyoldalairól is... A tábor egyik csúcspontjának tekinthetjük Bayer Zsolt újságíró előadását. Bayer nem csupán nyelv és őszinte nemzeti elkötelezettségéről, de nemes emberségéről is tanúbizonyságot tett.

Pénteken az első előadó Csáky Pál, a szlovák kormány miniszterelnök-helyettese volt. Késése ellenére jó két órában át tartott sikeres előadást. Nem maradt túl sok ideje Varga Mihálynak, a Fidesz-kormány pénzügyminiszterének, aki azonban szűk ötven percével remekül gazdálkodva, jól ismert, szabatos stílusával mindenki számára érthető közelségbe hozta a magyar gazdaságban jelenleg zajló folyamatokat. A heti előadásorozatot König Sándor, az Apáczai Közalapítvány elnöke, Bacsó Nándor, a Héra Alapítvány ügyvezető igazgatója és Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke zárták. Az esti koncert, az ír népzenei játszó Leann

Dubh fellépése előtt megtartottuk a vetélkedő díjazását. (A történelmi hűség kedvéért megjegyzendő, hogy a „Pap-szigeti Disneyland” csapata végzett az élen.)

Csak remélni tudjuk, hogy a táborban kialakult kapcsolatok idővel csak erősödni fognak és alapja lehet a más és más országokban élő magyarok összetartásának. Sok-sok apró lépéssel kell megteremtetni a nemzet egységét, melyek közül a szentendrei tábor is talán egyik közelebb hozta az áhított célt.

Farkas Rita, Kiss Péter, Ugron Gáspár

Nemzetközi Történelmi Vetélkedő Oroszlányban

A Rákóczi Szövetség Oroszlányi Szervezete 2003. április 26-án nagyszabású Nemzetközi Történelmi Vetélkedőt szervezett, „II. Rákóczi Ferenc, a méltóságos Fejedelem” címmel. A rendezvény témája II. Rákóczi Ferenc és kora, helyszíne az Oroszlányi Művelődési Központ és Könyvtár kamaraterme volt. E nemes kezdeményezéssel kapcsolódni kívántunk a Rákóczi Szövetség által meghirdetett 2003.-as Rákóczi Emlékév rendezvénysorozatahoz. A rendezvény fővéd-

őnöke dr. Halzl József elnök úr volt. A vetélkedőn hazai és határon túli általános iskolás diákok vettek részt. Így vendégeink voltak a Felvidékről Ipolybalog, Bátorkeszi, Szalka, Nagykapocs tanulói, a kárpátaljai Nagyberég csapata, az erdélyi Székelylud diákjai, valamint az oroszlányi Arany János, József Attila, Lengyel József és Ságvári Endre iskolák fiataljai is. A rendezvényt nagy örömmel meglátogatta Martényi Árpád és Lukács Péter a Rákóczi Szövetség Országos

Szervezete képviselőit. Rajtunk kívül több prominens személy is emelte a rendezvény fényét, így Rajnai Gábor Oroszlány város polgármestere, Halló József a Szalka és vidéke Népfőiskolai Társaság tiszteletbeli elnöke, Novák Ferenc a Bátorkeszi iskola igazgatója, Németh Zoltán Madách-díjas költő Ipolybalogról, Budai János költő Tatabányáról.

A Rákóczi Szövetség oroszlányi helyi szervezete

Megemlékezés Rodostón

A Rodostó Alapítvány és a Rákóczi Szövetség szervezésében 2003 májusában harmincfős küldöttség utazott autóbusszal Törökországba a Török-Magyar Baráti Társaság és Rodostó [Tekirdag] város meghívására, a szabadságharc 300. évfordulója alkalmából tartott ünnepségsorozat megnyitására.

A Rákóczi Szövetséget 13 fő képviselte, az ünnepi helyszíneken fellépett Kovács Zoltán tárogató művész, Mészáros Kálmán történész pedig szakértésével és előadásával segítette elő az emléktűt sikerét.

Hosszú autóbusszút (28 óra) után érkezünk meg Isztambulba, Törökország 15 millió központjába, amely egykoron Bizánc-ként a keleti kereszténység, Konstantinápolyként pedig az Oszmán Birodalom fővárosa volt. Isztambulban küldöttségünk felkereste a város keresztény temetőjét (Feriköy), ahol leróta tiszteletét a Rákóczi- és a Kossuth-emigráció itt nyugvó halottai előtt, valamint tiszteletet gróf Széchenyi Ödön sírjánál is. A feriköyi temetőben van eltemetve Rákóczi német háziorvosa is. A sír rendezett, azonban a mészkő sírkő már erősen kopott, a lent nyugvó nevét már nem lehet kivenni.

Az Isztambull török Hadtörténeli Múzeumban május 9-én kiállítás nyílt a budapesti múzeum anyagából a magyar szabadságharcokról, így a Rákóczi-szabadságharcról is. A kiállítást dr. Lugosi József ezredes, a Hadtörténeli Múzeum igazgatója nyitotta meg. Jelen volt dr. Szalaj Zsolt ezredes, ankarai katonai attasé, és Zimborós Gabriella Isztambull főkonzul is.

Május 10-11-én került sor a rodostói ünnepségre. Rodostó ma egymillió lakosú nagyváros, nem holmi kis falu, mint 270 évvel ezelőtt. Első utunk természetesen a Rákóczi Múzeumba vezetett. Küldöttségünket a helyi polgármester, a tiszteletbeli magyar konzul, a Török – Magyar Baráti Társaság helyi vezetője és Ali Kabul, a múzeum igazgatója fogadta, utóbbi magyarul is kiválóan beszél, elmondása szerint a Rákóczi Múzeum miatt tanulta meg nyelvünket. Megkoszorúztuk a Nagyságos Fejedelem virágokkal, koszorúkkal, nemzeti színű szalagokkal borított mellszobrát, majd bemutatták nekünk az épületet. Bár nem az eredeti, de a rekonstrukció nagyon színvonalas. Megható és szívszorító érzés volt járni abban az épületben, ahol egykoron a fejedelem raboskodott.

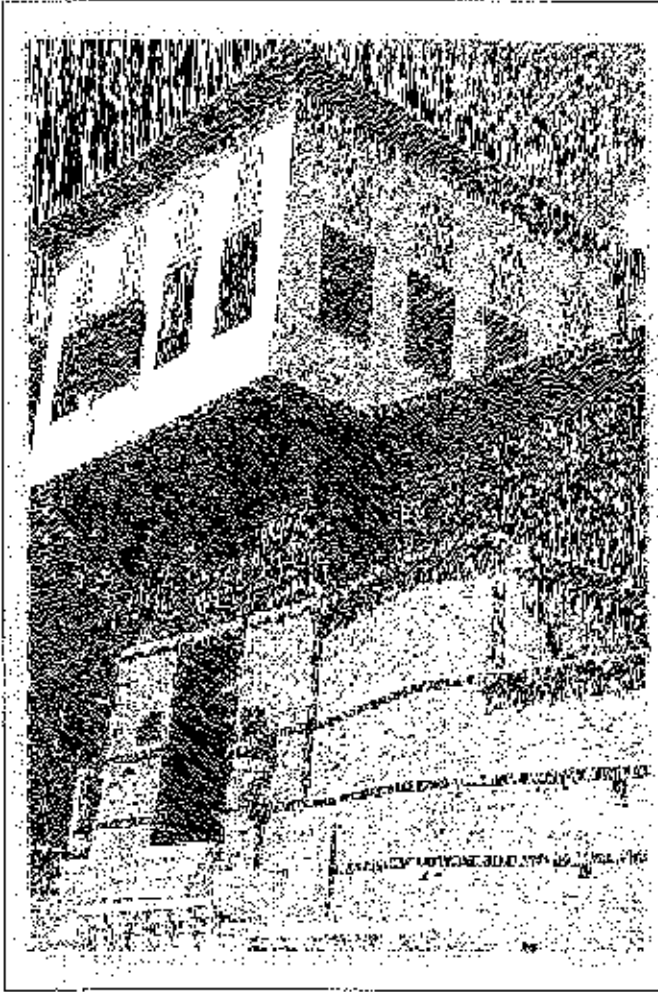
Az első szinten Rákóczi és Miksa Kelemen dolgozószobái voltak, a másodikon a nagy ebédlőterem. A korbí berendezés és a Rákóczi relikviák a Nemzeti Múzeum tulajdonát képezik. A rend és tisztaság, a szakavatott és elhivatott vezetés Ali Kabul igazgatót dicséri.

Ezután felkerestük a Rákóczi-ház környékét, az ún. Magyar utcát. Ha az előzőre azt mondhatjuk, hogy felemelő érzés volt, akkor erre azt, hogy lesújtó! Az utca meg sincs jelölve – talán jobb is –, a házak [Rákóczi, Bercsényi, Kőszeghi, Forgách, Sibirik háza] dűlődező állapotban vannak, Miksa Kelemené pedig romhalma. 1720-32 között élt itt a Fejedelem 200 fős udvartartásával, de ma a múzeumon kívül semmi nem emlékeztet erre. Felöltlenség? Közöny? A helyzet aggasztó, szinte már visszafordíthatatlan.

Az erdélyi Zágon jelen lévő képviselői által elmondott tervek szerint újjáépítenék Miksa Kelemen rodostói házat, úgy, hogy az anyagot, főként a fát ők adnák, a munkát ők végeznék.

Sepsiszentgyörgy a jövőben testvérvárosi kapcsolatba lép Rodostó városával, a Julianus Alapítvány pedig kiűntette Ali Kabult, a Rákóczi Múzeum igazgatóját áldozatos, Rákóczi emléket ápoló tevékenységéért.

Az ünnepség 11-én délelőtt a Hősök Parkjában, a Márvány tenger partján folytatódott. Beszédet mondott Kadir Cebi polgármester és Szekiné Tóth Kornélia, a Rodostó Alapítvány elnöke. A több száz főnyi közönség között számtalan török előjáró volt jelen, ott volt Zimborós Gabriella főkonzul asszony, Horváth Mónika konzul Ankarából, Radnalné dr. Fogarasi Katalin, a Nemzeti Kegyeleti Bizottság titkára, dr. Petrák Béla, az OM főosztályvezetője [Dr. Hiller István miniszter, akkor még államtitkár képviselőjében] és Pintér Tamás, a NKÖM főosztályvezetője is. Élvezetes volt a műsor – Kovács Zoltán tárogatózott, Sashegyi Zsófia magyar népdalokat énekelt és gitáron

A rodostói ház, amelyben a fejedelem haláláig élt

játszott, török gyerekek magyar verset és népdalokat adtak elő. Majd megkoszorúztuk a parkban, gyönyörű, rendezett környezetben felállított Rákóczi üőlakos szobrát, Mehmet Özel szobrászművész munkáját, majd Miksa Kelemen háromalakos faszobra [Mónus Béla szobrászművész alkotása] előtt tisztelegtünk.

A tengerparti ünnepség után a Rákóczi Múzeumba vonult át egy szűkebb társaság, hogy konferencia keretében értékelje a 300. évfordulót, a török – magyar kapcsolatokat, a ma is élő Rákóczit. Mi magyarok, több mint 50 fővel voltunk jelen. A konferencia keretében volt alkalmunk részletesen bemutatni Szövetségünk tevékenységét.

Majd újra felhangzott a tárogató, együtt emlékeztünk és énekeltünk. Emlékeztünk, hogy tovább éljen a Rákóczi-kultusz Európa keleti határára is.

Martényi Árpád

Rákóczi-konferencia a Pázmány Jogi Karán

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi és Államtudományi Karán első ízben került megrendezésre a Pázmány-Nap. Az egész napos rendezvény első elemeként egy mini-konferenciára került sor, ahol neves előadók (köztük Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke) tartottak előadást a szabadságharc háromszázadik évfordulója tiszteletére.

Az eseményt Fodor György, a Pázmány Egyetem megbízott Rector ur nyitotta meg, aki beszédében hangsúlyozta azt, hogy akkor működik jól az egész Kar, és annak közléte is, ha az oktatók és a hallgatók komoly dolgokról, de baráti hangon lesznek képesek közösen gondolkodni, kommunikálni.

A konferencia Tamás Edit, a Magyar Nemzeti Múzeum sárospataki Rákóczi Múzeumának történész-főmuzeológusa előadásával kezdődött, aki Sárospatak városának Rákóczi kötődéseiről beszélt. Az előadás gerincét a XVI. századi történelem adták, hiszen Sárospatak fénykora nem II. Rákóczi Ferenc nevéhez kötődik.

Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke következett, aki a Rákóczi Szövetség feladatairól beszélt, bemutatta a szervezetet. Reményét fejezte ki, hogy az egyszer már megszakadt kapcsolat a Pázmány Egyetemmel újra feléleszthető.

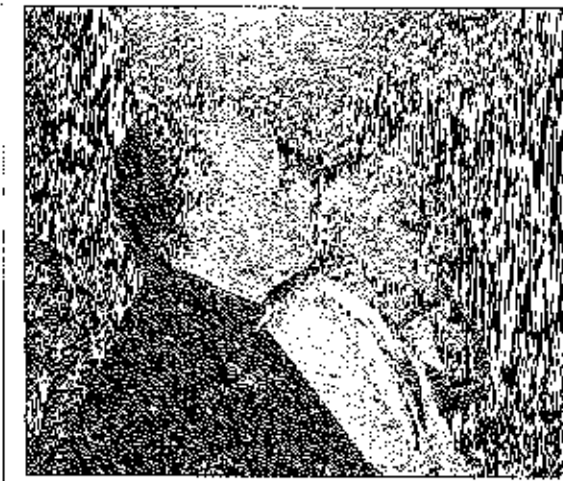
Mezey Barna jogtörténész, az ELTE-ÁJK dékánja, akiről kevesen tudják, hogy a Rákóczi-szabadságharc megszállott kutatója is, a szabadságharc országgyűléséről beszélt. Izgalmas előadásában hangsúlyozta, hogy a kor még mindig nem kapta meg az őt megillető helyet a jogtörténetben, pedig óriási jelentőségű, előremutató határozatok születtek, melyek azonban még a Corpus Juris törvénygyűjteménybe

Halzl József előadása

Zsinszky János, a PPKE-ÁJK első dékánja, a Pro Facultate díj első díjazottja

Erdő Péter primás-érsek, a PPKE volt rektora

sem kerültek be, és ma sem értékeljük őket megfelelően.

Nemeskürty István Irodalmár-történész, mindenki tanár Úra olvarátsolta hallgatóságát. Szokott, visszafogott modorában kezdte előadását, az idő elteltével egyre jobban átélve, pasztikus meséjével szinte a hallgatóság szemé előtt lejátszódozóvá tette II. Rákóczi Ferenc életének főbb eseményeit. Kitért a kor irodalmának jelentősebb alakjaira is, akik közül is kiemelkedik – Miksa Kelemenén túl – maga II. Rákóczi Ferenc.

A konferencia után került első ízben átadásra a „Pro Facultate” [A Karért] díj, melyet ezután

minden évben az a személy kap meg, aki kimagasló tevékenységet végzett a Kar érdekében. Az első díjazott Zsinszky János, a Kar alapító dékánja volt. Bánrévy Gábor professzor úr szívéhez szóló szavakkal köszöntötte Zsinszky professzor urat. Az ünnepelt láthatóan érzékenyülve, szokott szerénységével köszönte meg az apró viszonzást óriási munkájáért.

Következett a korekaszta-beszélgetés, melynek témája a Jogi Kar elmúlt nyolc éve és a jövő feladatainak áttekintése volt. A hallgatóság soraiban helyet foglalt Erdő Péter primás, esztergom-budapesti érsek is, a Pázmány volt rektora. Szó esett

az elvi célkitűzésekről, a Pázmány meghatározott szellemiségéről, a kezdeti nehézségeken való felülemelkedésről, a meglévő hibák is előjöttek, előrevetve a jövő feladatait.

A program záróakkordjaként a résztvevők átvonultak az Egyetem vendéglőjébe, ahol – jócskán belenyúlva az éjszakába – a program zárult.

Remélhetőleg még számos hasonló összejövetelben lesz részünk, és idővel egyre többen gondolják majd úgy, hogy aktív munkával is bekapcsolódnak az egyetemi közéletbe – higgyük el, ez mindenkinek csak javára válhat. Ha pedig mindez megvalósul, talán, egyszer valóban létrejöhet az igazi Universitas, mely minden hallgató és minden oktató közössége.

Gerecsér Balázs, Koltay András

A bálványosi szabadegyetemen

Sikeresnek mondhatjuk az idei székelyföldi barangolásunkat immár második alkalommal sikerült anyaországi diákokkal részt venni a bálványosi nyári egyetemen.

Július 21-én indult a Rákóczi Szövetség az ELTE [og] karán működő helyi szervezetének 14 fős csoportja Budapestről. Az út kissé vízszintagságosra sikeredett, hiszen a mikrobusz tengelytörést szenvedett, amelyet csak délutánra sikerült megjavítani.

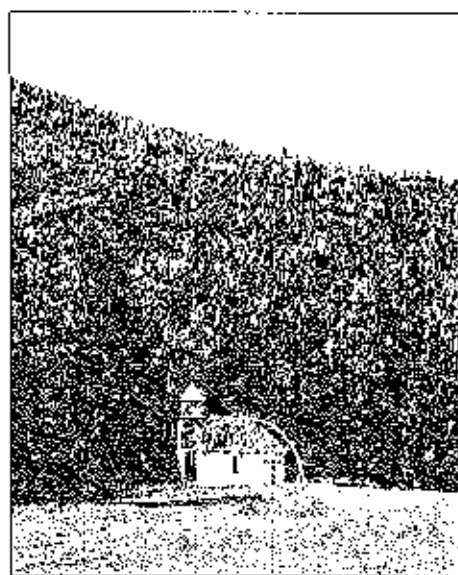
Egész éjszakán át tartó utazás után, kis csapatunk részt vett a gyimesközéplaki Magdolna-napi búcsún. A szentmise után elvgyültünk a búcsú forgatagában. Eszére érkezett meg a kimerült társaság Tusnádra, a

nyári szabadegyetem helyszínére. Másnap gyalogtúrán vettünk részt a Szent Anna-tóhoz, mely ránk is fért, hiszen a vizsgaidőszakban kissé mindannyian ellustultunk.

A továbbiakban részt vettünk a szabadegyetem programjain. Magyarországi és romániai politikusok tartottak előadásokat, a kisebbségi sors nehézségeiről, az Európai Unió csatlakozásáról és egyéb aktuálpolitikai kérdésekről.

A szabad órákban helyi és anyaországi fiatalokkal beszélgettünk a határon túli magyarok helyzetéről, a Kárpát-medence sajátos etnikai összetételéről és a politikai konfrontációkról.

Ambrus Sándor

A Szent Anna-tónál

Határtalanul olcsó telefonálás Erdélybe és a Felvidékre!

Az EuroWeb Rt. a Rákóczi Szövetség céljával összhangban, kiemelkedően olcsó percdíjas telefonszolgáltatással kívánja megszólítani a határon túli telefonálókat.

Az EuroWeb Rt. a NeoPhone szolgáltatással szeretné megszólítani a határon túli telefonálókat, hiszen a NeoPhone telefon-

kártyával Magyarországról a hagyományos percdíjaknál nagyságrendekkel olcsóbban lehet telefonálni Romániába, Szlovákiába, Szerbiába, és Horvátországba is. 2003. július 1-től az egyébként is alacsony percdíjaknál még olcsóbban telefonálhatnak a felhasználók!

	Hagyományos percdíjak	NeoPhone percdíjak	Akciós NeoPhone percdíjak
Románia	82,50	69	59
Szlovákia	67,50	50	46
Szerbia	116,25	100	90
Horvátország	67,50	50	46

Az árak vezetékes hálózat esetén értendők. Az akciós percdíjak 2003. július 1-től visszavonásig érvényesek!

A NeoPhone egy 5000 és 2000 Ft értékben forgalomba kerülő telefonkártya. A telefonálás a NeoPhone kártyával nagyon egyszerű, ráadásul a vezetékes telefonoknál megszokott minőséget nyújtja. A NeoPhone sikerét bizonyítja a több mint 10,000 aktív NeoPhone felhasználó!

A NeoPhone telefonkártya több mint 2500 helyen megvásárolható országszerte: benzinkutaknál, hírlapárusoknál és a postahivatalokban.

További információk a www.rakoczi.com és a www.neophone.hu weboldalon.

A XIII. esztergomi Anyanyelvi Táborról

Idén 2003. augusztus 18. és 24. között zajlott le a Rákóczi Szövetség hagyományos Anyanyelvi Táborának Esztergomban. Az eddigi tapasztalatokra alapozva idén is új szerű programot igyekeztünk megvalósítani. Három célt tűztünk ki magunk elé: lehetőséget adni a – elsősorban kárpátaljai és csehországi – gyerekek számára, hogy az otthoniól eltérő, új szerű környezetben ismerkedjenek a magyar kultúrával, közelítel; alkalmat adni arra, hogy betekínthessenek Esztergom és Magyarország történelmébe; szervezetünk esztergomi szimpatizánsait mozgósítva ápolni az anyaországi és a határon túli magyarság összetartozás-tudatát, kapcsolatait.

Táborunk vezetői leendő vagy fiatal tanárok voltak, akik nagyrészt a határon túli területekről származtak. Feladatuk nem volt egyszerű: a gyerekek közül néhányan még alapszinten sem beszéltek magyarul. A program szervezése összekapcsolódott Esztergom városának ünnepi programjához, a gyerekek megcsodálhatták a múltidéző vásárt, a fából, kerámiából készült játékokat, régi viseleteket. A város főterén felállított színpadon rendezett ünneplő műsort is megtekintették, részt vettek az interaktív foglalkozásokon, mely keretében megismerkedtek régi kézműves mesterségekkel, kipróbálták a kovácsolást, nemeze-

lést, fajaragást, kerámiakészítést és festést.

Az esti programok között szerepelt az „István, a király” rockopera, Zsapka Attila megzenésített versekből álló előadása gyermekeknek.

Úgy éreztük, a sokrétű programok, melyek felsorolására nincs lehetőségünk, elértek célzott hatásukat, s némileg kiszélesítették a bizonyos fokú elzártaságból érkező gyerekek világlátását. A résztvevők beszámoló alapján kiderült, mekkora élményt nyújtott az egy hét a peremterületekre szorult, szórványban élő kárpátaljai, csehországi és felvidéki magyar közösségek legifjabbjainak.

Kicsindi Enikő

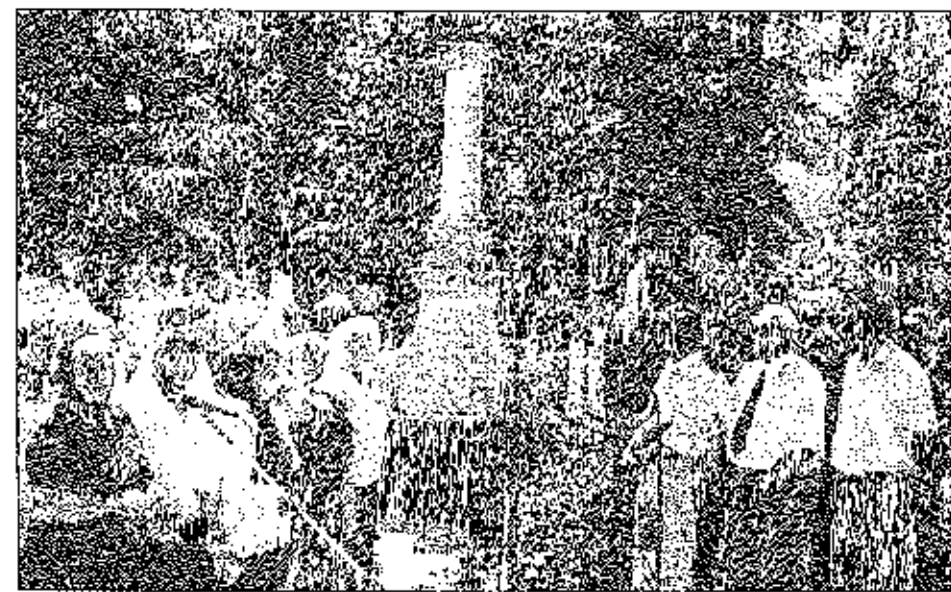
Dolhában újra áll a magyar Turulmadár

Méltatva a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 300. évfordulóját, melynek, mint köz tudott, Kárpátalja volt a bölcsője, egy sor ünnepi eseményre került sor a megye különböző területein, Beregszászban, Tiszújllakon, Salánkon, Váriban és Dolhán.

Június 8-án, a hagyományokhoz híven Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc téren kezdődött az ünnepségsorozat, a Beregvidéki Magyar Kulturális Szövetség és a Rákóczi Szövetség Beregszászi Szervezetének tagsága megkoszorúzta Esze Tamás emléktábláját, ahol Dalmay Árpád, a BMKKSZ alapító elnöke mondott beszédet.

A koszorúzás után az egybegyűltek a Rákóczi emléktáblához vonultak, ahol Dr. Balogh József, a Rákóczi Szövetség alelnöke mondott beszédet. Röviden vázolta a szabadságharc kitörésének főbb eseményeit. Magyarországon a XVIII. század elején súlyosbodott az elnyomás. 1702-ben bevették a véradót, a katonák erőszakos besorozását, amelyre különösen Bereg és Ungocsa megyékben került sor. Nem csoda hát, hogy ezek a megyék lettek egy kirobbanni készülő felkelés bázisa. Császári parancsra a kőborlókat be kellett sorozni az újonnan felállítandó ezredékbe. Esze Tamás és Kis Albert önként jelentkezett Bereg megyéni katonai szolgálataira. A megyei vezetés toborzással bizta meg őket, amit szervezkedésre használtak fel. 1703. márciusában a felkelők a beregi hegyekbe vették be magukat, miközben vezetők Brezán várában felkeresték Rákóczi Ferencet. A herceg akkor már hajlott a támogatásukra, ezért május 6-án kelt kiáltványában felkelésre szólította fel Magyarország minden lakóját a Habsburgok ellen. A hazatért vezérek május 21-én Tarpán és Váriban kibontották Rákóczi zászlaját, majd másnap a beregszászi hetivásáron meghirdették a felkelést. A Borza völgyében északnak tartó felkelőket Károlyi Sándor szatmári és Csáky István beregi főispán vezette nemesi seregek szétverték, közben Rákóczi megindult Lengyelországból és július 16-án Vereckénél átkelve a Kárpátokban, népi felkelést hirdetett meg. Hadműveletei Munkács alatt kudarcot vallottak, kishiján a herceg is fogságba került. A felkelők az első győzelmet a tiszabecsi átkelőnél aratták, és ezzel a győzelemmel az egész Tiszántúl a kezükbe került.

Ezután Beregszászban a Beuhlen-kastély falán újraavatták Mikos Kelemen 1991-ben felavatott, majd 1995. októberében oltádonított réz domborművét, amely Ortutay Zsuzsa, beregszászi íparművész munkája.

Dolhán folytatódott a megemlékezés, ahol immár évek óta hagyományosan megemlékeznek a dolhai csata évfordulójáról. Az idői ünnepséget nem csupán a kerék évforduló tette nevezetessé, hanem legfőképpen az, hogy a Dolha főterén álló emlékoszlop tetejére visszakerült az 1923-ban eltávolított turulmadár.

Ezt követően Kincs Gábor elmondta: három évvel ezelőtt ezen a helyen kapott felkérést a Rákóczi Szövetség beregszászi helyi szervezetének elnökétől, Valla Györgytől arra, hogy szervezze meg az emlékmű turulmadárának visszaállítását. Ő akkor megígérte: mindent megtesznek annak érdekében, hogy az emlékmű visszakapja koronáját. Ennek első lépéseként a tavalyi évben a Rákóczi Szövetség és a BMKKSZ összefogásával megszületett

a magyar felirat, most június 8-án pedig a dolhai csata 300. és az emlékmű felállításának 100. évfordulója alkalmából a turulmadárral együtt immár eredeti pompájában avatták újra az emlékművet. Az ünnepségen nemcsak a helybeli ruszin lakosok vettek részt, de nagy számban képviseltették magukat a Beregszászból, Ilosvárról, Télcseről és Budapestről érkezett vendégek is. Valla György, a Beregszászi Rákóczi Szövetség elnöke ismertette a száz esztendővel ezelőtt felállított emlékmű történetét. Az Ilosvai Járási Állami Közigazgatási Hivatal nevében Ivan Klim mondott ünnepi beszédet, majd pedig Matyi Péter, az emlékmű alkotója szólt fel.

Az emlékművet a felavatás után a helybeli egyházak képviselői megszentelték és megáldták, miközben a kórus előadásában egyházi és korabeli kuruc nóták hangoztak el.

A rendezvényen képviseltette magát Kőszeghy Elemér, az UMDSZ elnökhelyettese, Gajdos István parlamenti képviselő referense, felolvasta a képviselő ez alkalomból írott levelét. Udvarvölgyi Zsolt a Miniszterelnöki Hivatal nevében köszöntötte az egybegyűlőket. A Rákóczi szabadságharcról szólva kiemelte: „ez a szabadságküzdelem szép példája a népek összefogásának, hisz a Nagyságos Fejedelem zászlaja alatt a magyarok mellett ott harcoltak a ruszinok és románok is.” Dalmay Árpád, a Fórum és a BMKKSZ alapítóelnöke a nemzetiségek közötti összefogás fontosságára hívta fel a figyelmet, hiszen, mint háromszáz esztendeje, úgy most is az egyszerű emberek, a vári, tarpai parasztok szót tudnak érteni egymással.

Csobolya József (Rákóczi Szövetség, Beregszászi Városi Szervezet)

Rákóczi-Nap Majkon

A Rákóczi Szövetség oroszánlyi helyi szervezetének szervezésében, neves vendégek és előadók részvételével immár nyolcadik alkalommal került megrendezésre július 26-án a Rákóczi-Nap a majki kamaldull kolostor templomtornyán elhelyezett Rákóczi emléktáblánál. Rajnai Gábor oroszánlyi polgármester és Nagy Csaba, a helyi szervezet elnöke köszöntötte a megjelenteket.

Elsőként Halzi József, a Szövetség elnöke emlékezett meg a szabadságharc kezdetének évfordulójáról, majd szót ejtett a helyi szervezet tragikus elhunyt vezetőjéről, Nagy Elemér Attiláról is. Gyulai Endre szeged-csanádi megyéspüspök a fejedelem imádsága-

A férfikórus előadása

it elemezve beszélt annak mély és erős keresztény hitéről. Deák Ernő történész, a magyar kultúra ausztriai nagykövete, a Bécsi Napló főszerkesztője is tisztelgett beszédében Rákóczi emléke előtt. Popovics Tibor, a Magyarországi Ruszin Kutatóintézet igazgatója a ruszin nemzetiség szerepét elemezte a szabadságharcban. Az ünnepi műsorban szerepeltek szabadságharc korabeli zenét játszó fiatal muzsikusok (sorrendben: Simonics László, Szőlősi Vágó László és Veronika, Lazók Boglárka és Koós Kinga), irodalmi műveket előadó színészek (Lazók Máttyás) is.

Martényi Árpád

Rákóczi-iskola Gútán

Május 24-én rendezték meg az ünnepséget a felvidéki Gútán, a helybéli Palkovits utcai magyar tannyelvű alapiskola alapításának 75. évfordulója alkalmából. Az ünnepségen részt vettek többek között Szigeti László, a szlovák kormány oktatásügyi államtitkára és Pék László, a Szlovákiai Magyar Pedagógus Szövetség elnöke.

Az ünnepségen emléklapot adtak át azoknak a tanároknak, illetve az iskola más munkatársainak, akik az elmúlt 75 évben kiemelkedő munkájukkal járultak hozzá az iskola építéséhez. Az iskola legidősebb, 93 éves pedagógusa is szót az egybegyűlétekhez, aki tagja volt az 1929-ben alapított iskola első tanári karának. Bakonyzombathely polgármestere beszédében bejelentette, hogy iskolájuk partnerkapcsolatot létesít a gútai iskolával.

Az ünnepségen Szigeti László bejelentette, hogy az Oktatási Minisztérium engedélyével az iskola felveheti II. Rákóczi Ferenc nevét. Ezt követően emléktábla- és kopjafavatásra került sor, mely alkalmából Gáspár Tibor tanár a Rákóczi-szabadságharc jelentőségéről beszélt, Halzi József elnök pedig a Rákóczi Szövetség nevében köszöntötte az egybegyűléteket. A Magyar Koalíció Pártjának üdvözlését Dolnyik Erzsébet elnökségi tag adta át.

Prévost abbé és a Rákóczi-emigráció

Azt hiszem, Prévost abbé személye sokak előtt ismert, mint a „Manon Lescaut” című regény írója. 1895-ben Visi Imre fordította le magyarra, Massenat és Puccini operát még népszerűbbé tették a művet.

Prévost más írásai sokkal kevésbé ismertek Magyarországon, holott számos magyar vonatkozásuk van. A „Manon Lescaut”-ban a szerző megemlíti a „Hôtel de Transylvanie”-ban törvénytelenül működő kártyabarlangot, mely a magyar emigrációnak igen jól jövedelmezett. Az angol „Spectator” című folyóirat mintájára általa indított és szerkesztett „Le Pour et Contre” („Pro és kontra”) 1739. októberi, majd 1740. áprilisi számában Rákóczi követének, Brenner Domokosnak Magyarország történetéről írt „Histoire des révolutions de Hongrie” című könyvét ismerteti. „Nem volt nálunk ehhez hasonló könyv e híres nemzet történetéről” – írja, „csak Rákóczi fejedelem neve, akit oly sokáig láttunk vendégül Franciaországban, tudta közönségünk kíváncsiságát felkelteni”. Prévost dicsérel Brenner művét és sajnálja, hogy honfitársai nem fogadták elég lelkesen. Érdemes megjegyezni, hogy ennek ellenére olyan nagy írók, mint Montesquieu vagy Voltaire hivatkoztak rá munkáikban.

Prévost abbé irodalmi hagyatéka több mint ötven kötetre rúg. Még egy könyvben foglalkozik a Rákóczi emigráció és a korabe-

li Magyarország történetével. „Le monde moral” című utolsó művéről van szó, melyet az író 1763-ban bekövetkezett váratlan halála miatt befejezetlen maradt.

Főhőse az előzően említett Brenner Domokos, szepesi prépost, aki húsz éven át állt kapcsolatban II. Rákóczi Ferencel. Titkára, diplomatája és egyben propagandistája volt. A könyv ötödik fejezetétől a nyolcadikig az író egy szemtanúra (egy orvosra) hivatkozással írja le, milyen események történtek „Tekeli”-vel, majd „Ragotsky”-val. Olykor valós történelmi tényeket, olykor kitalációkat ír le. Annak, aki nem ismeri a kuruc mozgalom történetét, talán nem tűnik annyira valószínűtlennek a cselekmény. Amilyenban mégis szolgálatot tett a magyar ügynek, hogy divatba hozta Magyarországot.

Ami a vallást illeti, feltűnő, hogy monnyit foglalkozik Prévost a görögkeleti felekezettel. Mint katolikus francia pap el sem tudja képzelni, hogy a római anyaszentegyházon kívül más keresztény egyház is létezhet Európában.

Nem lehet állítani, hogy a könyv megírásakor Prévost abbé tudományos kutatómunkát végzett, de ez nem is volt célja. Érdeme, hogy a magyar kurucok keserves harcát közérthetővé és némileg ismertté tette a francia közönség előtt.

Bernard Le Calloc'h

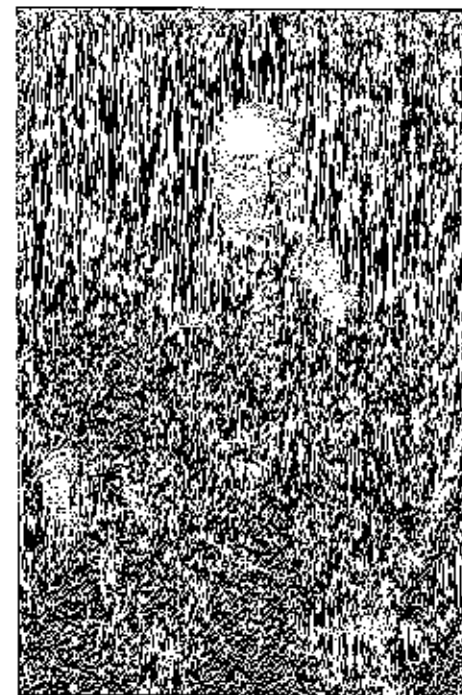
A Rákóczi Szövetség Trianon után (1921-1924)

A közelmúltban emlékezett meg országunk a magyarság számára oly tragikus trianoni békeszerződés 83. évfordulójáról. Ez a szomorú történelmi dátum feljogosít bennünket arra, hogy közismerté tegyük lapunk, a Hírlöv révén: a Rákóczi Szövetség eredetileg 1921-ben jött létre a csehszlovákiai magyarság sokoldalú támogatása érdekében.

A Bethlen-kormány idején elhatározták, hogy német mintára létrehoznak olyan társadalmi szervezeteket, amelyek az állam titkos irányításával és pénzügyi támogatásával végzik a határokon túli magyarság gondozását. Ennek érdekében hozták létre – többek között – a Rákóczi Szövetséget. Valamennyi ilyen módon létrejött társadalmi szervezet a Társadalmi Egyesületek Szövetségének Központja alá tartozott, amelynek a vezetője Teleki Pál volt.

A csehszlovákiai magyarság gondozására létrejött társadalmi szervezet: a Rákóczi Szövetség kialakításával Rakovszky Ivánt [1885-1960] bízták meg, aki a háború előtt Túróc megye főjegyzője, majd országgyűlési képviselője volt. 1921-ben Magyarországra repatriált és 1922-től 1926-ig a Bethlen-kormány belügyminisztereként működött. Rakovszky 1921. májusában kidolgozta az egyesület szervezeti felépítésének, működési rendjének és az 1921/22-es pénzügyi évre szóló költségvetésnek a tervét. Ezek az elképzelések szorosan kapcsolódtak az első két évben Csehszlovákiával szemben kialakított magyar kormányzati stratégiához. Rakovszky olyan szervezetet kívánt létrehozni, amely majd összefogja mindazokat a magyarországi és csehszlovákiai szervezeteket, amelyek ehhez a tevékenységhez hozzájárulhatnak.

Rakovszky tervzetét maga Bethlen miniszterelnök is véleményezte és azért javasolta a Szövetség költségvetésének az átdolgozását, mert a Magyarország területén működő szlovák és ruszin pártok is kapnak támogatást. Végül is a Szövetség céljaira a Pénzügyminisztérium egy számát hozta létre Rákóczi kultúralap néven. – Az elnöki posztot az első évben Rakovszky töltötte be. Alelnök Kolmányi Ferenc volt, aki a Kultúrminisztérium vezetését is ellátta. A titkári teendőket végzésével Farkas Jenőt bízták meg. Az első évben az egyes osztályokon a következő személyek dolgoztak:

Bethlen István miniszterelnök

Clair Vilmos, Gombos Béla, Csecsofka Károly, Dobrotka György, Pazurik József, Pechány Adolf, Pechány Aladár és Podhradský György. A Szövetség munkatársa lett 1923-ban a Csehszlovákiából történt kiutasítása után Tobler János, a Pozsonyban létrehozott magyar Keresztényszocialista Párt volt képviselője.

Egy 1922 őszén készült kimutatás szerint a magyarországi szervezetek közül a Rákóczi szövetség rendelkezett a legnagyobb apparátussal. A Szövetség az első évében főleg két területen fejtett ki tevékenységet: a Felvidék lakosságára vonatkozó adatgyűjtés és elemzés, valamint az anyaországi támogatások közvetítése a kisebbségi szervezetek felé. Fontos szerepet töltött be a Szövetségben a sajtóosztály, amely havonta lapszemléket készített. Így 20-30 oldal terjedelemben közölt az alábbi témakörök szerint csehszlovák sajtószemléket: kultúra, közgazdaság, igazságszolgáltatás, közigazgatás, politika, földbirtok, és nyelvi rendelkezések. A szemlézettek lapok között egyaránt megtalálhatók voltak a csehszlovákiai magyar, szlovák, cseh és német lapok.

A Rákóczi Szövetség intézte a Felvidékről érkező kérvényeket, az áttelepülők álláskereséseit, segítette a Magyarországon tanuló felvidéki főiskolások elhelyezését. a Felvidékről Magyarországra áttelepülők jegyzé-

kén szerepeltek – többek között – Turka Béla, Fedor Miklós, Korláth Endre, Fleischmann Gyula, Böhm Rezső és Sziklay Ferenc. Az áttelepülők méltó álláshoz juttatására jó példa Köröndy-Ékes Lajos esete, aki Csehszlovákiából történt kiutasítása után, 1926 augusztusában Veszprém megye főispánja lett.

A magyar kormányköröknek jelentős szerepük volt abban is, hogy 1922 februárjában megalakulhatott a Szlovéniai és ruszinszlovák Szövetkezett Ellenzéki Pártok Iródaja. A szervezet székhelye átmenetileg London lett, majd pedig Prága, hogy a kormányzati és a központi társadalmi szervezetek közelében legyenek. A szervezet vezetője, Petrogalli Oszkár, a neves beszercebányai ügyvéd volt. A központi napilap szerepét a Prágai Magyar Hírlap töltötte be, amely a magyar kormány jelentős támogatásával működött 1922-től 1938-ig. A Rákóczi Szövetségnek jól ideig a havi kimutatásokban szerepelt a Prágai Magyar Hírlapnak juttatott támogatás.

Végül számos személyi változás, de főleg takarékosági okok miatt 1924-ben bekövetkezett a Rákóczi Szövetség megszűnése. Három évi működése után funkcióját az 1922-ben alakult Felvidéki Egyesületek Szövetsége vette át. A rendelkezésre álló levéltári és könyvtári források alapján megállapítható, hogy a húszas évek második felétől a Magyarországon működő, a felvidéki magyarság gondozására alakult társadalmi szervezetek befolyása általában csökkent. Az viszont kétségtelen tény, hogy a Rákóczi Szövetség a Trianon utáni három esztendőben fontos és sokoldalú szerepet játszott a felvidéki magyarság támogatásában.

Vigh Károly

Irodalom:

Angyal Béla: A csehszlovákiai magyarság anyaországi támogatása a két világháború között. Regio, 2000/3.sz.

Popély Gyula: Ellenszélben. A felvidéki magyar kisebbség első évei a Csehszlovák Köztársaságban. Pozsony, 1995.

Pritz Pál: Iratok a magyar külügy szolgálat történetéhez. 1918-1965. Bp. 1996.

Louis Molitard,

aki Rákóczi Ferenc szívét hozta vissza Grosbois-ba

Louis Molitard-ról nagyon keveset tudunk. Nem hagyott hátra semmiféle iratot. Azt sejtjük, hogy 1700 körül született, valószínűleg Párizsban vagy a párizsi vidék egyik községében. Még gyermekkorában, 1713-ban, miután Rákóczi Ferenc Franciaországba érkezett, a fejedeleme környezetébe került, ismeretlen körülmények között. Nincs kizárva azonban, hogy Maine herceg vagy Toulouse gróf, XIV. Lajos törvényesített fattyúja, akkik igen barátságosan fogadták a híres bujdosót és együtt vadászatakat vele, a szolgálatukban álló ifjú apródot rendelkezésére bocsátották.

Amikor letelt az apródideje kornétás lett, és belépett a fejedeleme testőrségébe. 1717. szeptember 15-én, Rákóczival és a magyar bujdosótársával együtt elindult Törökországba, mert nem akarta magyar urát elhagyni. Török földön aztán mindvégig mellette maradt, odaadón szolgált 1735. április 8-án bekövetkezett haláláig.

Biztosan tudjuk, hogy 1732-ben a nemes testőrség kapitánya volt a rodostói udvarnál, mert az év október 27-én, végrendeletében a fejedeleme Molitard-nak ugyanazt az összeget hagyományozza, mint főkamarsának, Mikés Kelemennek. Ezenkívül Maine és Bourbon hercegekhez, Toulouse és Charolais grófokhoz négy külön, de egyforma tartalmú levelet fogalmaz, melyben szíves segítségüket kéri több nála régóta alkalmazott ember részére, akik halála miatt állás nélkül maradnak. Felkéri francia jóbarátait, méltóztassanak elősegíteni hűségese pártfogoltjainak elhelyezkedését. A levelekben idézett személyek között Molitard is található. Sőt mi több, róla beszélve, Rákóczi hozzáteszi, hogy őt személyesen nevelte fel és vigyázott rá.

Törökországi emlékiratában César de Saussure többször említést tesz Molitard-ról. Elmondja például, hogy néhány hónappal halála előtt Rákóczi ajándékba adott Molitard-nak három köteg kéziratot azzal, hogy semmi esetre nyomtatásba ne kerüljenek addig, míg él. Ezek a kéziratok a következők voltak: Magyarország története 1000-tól 1699-ig; emlékiratok a magyarországi szabadságharcról 1703-tól a végéig; valamint a második, harmadik és negyedik kötetekben lévő bizonyító iratok másolata. Tanúk előtt Molitard kötelezte magát arra, hogy a három köteget magánál tartja és nem küldi nyomásra a fejedeleme életében.

Rákóczi Ferenc elhunytá után egy nappal, 1735. április 9-én a rodostóiak Molitard-t futárnak küldték Isztambulba két levéllel, amit a fejedeleme a síron túlról intézett Ali

pasa nagyvezírhez és a konstantinápolyi francia nagykövethoz. Ezeket három évvel ezelőtt fogalmazta, amikor végrendeletét tollba mondta titkáranak. A nagyvezírhez intézett levelét Molitard lefordította török nyelvre a francia nagykövetség első dragománjánál. Csak ezután közbesítette az oszmán kormány főnökének. Rodostóba visszatérve, Molitard elmesélte, hogy a nagyvezír sírt a meghatottságtól Rákóczi levelének olvasásakor. Ali pasa nagyra becsülte Rákóczit és baráti érzéssel viseltetett a méltóságos erdélyi fejedeleme iránt.

Molitard a végrendeletet odaadta a francia nagykövetség kancellárjának, Belin úrnak, aki alapos vizsgálat után, 1735. június 4-én pecsétjével hitelesítette. Csak azután lehetett a végrendelet szerinti eljárásához hozzákezdeni. Akkor Molitard értesült arról, hogy a fejedeleme utasítása értelmében el kell vinnie elhunyt ura szívét, egy nekl előbe készített urnában a grosbois-i kamalduliakhoz, hogy a fejedeleme végakarata szerint ezentúl ott őrizzék a monostorban, ahová franciaországi tartózkodása idején annyiszor vonult vissza Téssé tábor-naggyal, meghitt barátjával együtt, elmélkedett, imádkozott, áldozott. Ismeretes, hogy a fejedeleme erős vonalmat érzett a remete élet iránt. Ezért óhajtott, hogy bebalzsamozott szíve Grosboisban nyugodjon mindörökké. Egyúttal vallásos kéziratot („Confessio peccatoris” című elmélkedéseit) a kamalduliak őrizetére akarta bízni.

Louis Molitard nem egyedül indult el Franciaországba, hanem Zay Zsigmond főkamarsági társaságában. Őrült neki, mert Zayt a rodostói emigránsok között a legrokonszenvesebbnek tartotta. Az ősrégi csömöri grófi család ivadéka volt, mely a XIII. század elejétől kezdve mindig szerepelt Magyarország történelmében. Még a mohácsi csatában is részt vett az egyik őse. A török hódítás után Felvidékre menekülve, előkelő állásokra kerültek fel. Az ükapját például

Kassa és Felső-Magyarország főkapitányává nevezte ki I. Ferdinánd és a királyság mánásai sorába emelte. Ellenben miután az egész család a lutheráni hitvallásra megtért, egyre jobban húzódtott a kuruc mozgalom irányába, úgyhogy Lőrinc édesapja (1651-1712), András nagybátyja, András unokatestvére (1685-1734) Rákóczi Ferenc pártjára álltak már 1703 őszén. A szatmári béke után, vele együtt bujdostak, és Törökországba is követtek. Így került Molitard-dal Rodostóba a fiatal Zsigmond báró is. Ő a Nyitra vármegyei családi birtokon született 1689. augusztus 13-án, Zay Lőrinc és Kolonits Mária Polyxéna hetedik gyermekeként. A szabadságharc kezdetén hadapród volt a fejedeleme mellett. Aztán, úgy, mint András unokatestvére és Louis Molitard, serdülő korában a nemes testőrségben szolgált. Sose látta viszont szülőföldjét, Andrástól eltérően, aki Rákóczi halála előtt már hazament.

Tehát Louis Molitard Zay Zsigmond kíséretében hajóra szállt és Marseille-en keresztül Párizsba jutott. Neki az a határozott szándéka volt, hogy most már hazáját szolgálja, nem kívánt többé Törökországban élni, ha az imádott ura mellett nem lehetett. Ellenben Zay Zsigmond vissza akart utazni Rodostóba, amennyiben családja nem kap amnesztiát.

Egyelőre a két utazó Grosbois-ba ment. Átnyújtotta a remeteközösség perjelének, Macaire Pen azyának, az oly messziről elhozott drága urnát. A szerzetesek ünnepélyes szertartást rendeztek, melynek végén betették az urnát a földbe a kert közepén lévő kút mellé, és a perjel utasítására egy latin nyelvű emléktáblát helyeztek el a kápolnában, hogy a következő nemzedékek tudjanak a szent eseményről.

Miután szomorú kötelességét teljesítette, Molitard visszament Párizsba. Felkereste a Konstantinápolyban a két évig hiába várt József herceget, Rákóczi Ferenc idősebbik fiát. A beszélgetés folyamán elmondta neki, hogy nála vannak az apja emlékiratai. Akkor József ezeket elkérte tőle. Vajon elővasta-e? Egyáltalán nem biztos. Mindenesetre vissza nem adta Molitard-nak azzal az ürüggyel, hogy ez a kézirat tulajdonképpen az egyetlen vagyon, amit apjától örökölt. Nemsokára egy papbarátjának adta tovább és nem

törődött többé vele. Molitard hiába kérte vissza a kéziratot a paptól. Ez utóbbi, aki közben összeveszett Józseffel és kegyvesztett lett nála, azt állította, hogy már az ő tulajdona, mivel József herceg ajándékba adta neki. Ez sem volt igaz, mert röviddel utána kiderült, hogy a pap saját szakállára üzletelt az értékes kéziratokkal. Molitard értesült Rákóczi Ferenc emlékiratainak váratlan ki-

adásáról francia nyelven Hágában, 1739-ben, „Histoire des révolutions de Hongrie... avec les mémoires du Prince Ragotski sur la guerre de Hongrie depuis 1703 jusqu'á sa fin” címmel. Kétségkívül a rábízott történelmi műről volt szó. József hanyagságból, a pap kapzsiságból visszaéltek jóhiszeműségével és csúnyán becsapták, nem is szólva arról, hogy a hűséges testör-

tisztet a pap kifosztotta a remélt kiadási honoráriumból.

Szerencsére a becsületes, jóindulatú Bercsényi László a bajban lévő Molitard-ot felvette fowasezredébe, és rövid próbaldó után egy század élére tette. További élettörténete a híres francia-magyar huszárezred történetével olvad össze.

Bernard Le Calloc'h

A szeptesi járás országos pártelnöke: Esterházy János

Hogyan zajlott le abban az időben egy képviselő látogatása választói körében? Perény községben került sor Esterházy János látogatására, melyről most szolok.

Már a megjelenése is elárulja közvetlenségét, emberszeretetét, hogy nem kiemelten, díszített asztalnál lép hallgatói elé, hanem közöttük, természetesen formában ismerttel programját.

Mondanivalójában az egyértelműség, a célkitűzések összhangjában a legegyszerűbb munkásember számára is a meggyőzés biztonsága érezhető volt azonnal. A meggyőzés alapelve mindig az erre alkalmas példák felsorolásában rejlett. Ismertessünk egy aktuális esetet perényi beszédéből:

„Az első világháború elején szomorúan híressé vált a szatanovi huszároham. Már akkor, mint kisfiú, hallottam erről a hadi tényről, melyről szeltében-hosszában beszéltek. A magyar huszárok harcai iránt már akkor érdeklődtem, hiszen nálam jó apám is huszártiszt volt és ha idő előtt magához nem szólítja az Uristen, bizonyára ott harcolt volna a magyar huszárok élén. Szatanovnál – már a neve is végzetesen hangzik ennek a kis orosz falunak – rohamra vezényelték az orosz gyalogság ellen a magyar huszárokat. Úgy látszik, nem volt jó a hírszerző munka és talán közrejátszott árulás is, mert amikor huszáraink vágatában megközelítették az oroszokat, megdöbbenve látták, hogy kiépített, drótsóvényes állások ellen indultak rohamra, ahol huszáros bravúrral, lóhátról bajos dladált aratni.

De nem torpant meg egy huszár sem. Nekivágtak a lehetetlennek. Rengetegen pusztultak ott el, de egy sem hátrált, és az orosz látva a hihetetlen bátorságot, visszavonult.

Hányszor korgették a múltban a mi magyar véreinket ilyen rettenetes küzdelemben. Hányszor kellett a magyarnak kiállni ott, ahol nem teremhetett dicsőség, csak áldozat, és ismét csak áldozat, és hányszor omfolt patakokban a drága magyar vér idegen érdekekért!

Ma már okultunk ebből. A mi harcainkban, akárhol vívjuk is azokat, nem szabad feleslegesen elvéreznie egy magyarnak sem, nem szabad kiömlőnie egy csepp magyar vérnek sem! Olyan kevesen vagyunk, de

annyi nagy feladat áll még előttünk, hogy tarakékoskodni kell energiánkkal, erőnkkel és vérünkkel.

Mi, az itteni magyarok vezetői nem indítjuk rohamra véreinket bevehetetlen sáncok és bástyák ellen, míg azok alapjait meg nem bontottuk. De ha ez megtörtént és ha győzelem reménye lnt felénk, akkor sohasem fogunk habozni és megindítjuk a huszáros rohamot, nem azzal a vezényszóval: előre, hanem azzal hogy: utánunk!

Újabb Szatanovokat a huszáros bátor magyarnak már sohasem szabad megélnie, de a Sátán ellen is rohamra kell indulnia, ha megszólal a harci riadó, hogy minden magyar a gátra, mert elérkezett a most vagy soha! Az

igazság velünk van és a magunk ügyéért, ha kell, meghozzuk minden áldozatot, mert győzünk kell!”

Életével példát mutatott őseink, hazánk lángoló szeretetétől is. 1935. április 8-án megszervezte a vezérld fejedeleme két-százéves évfordulójának ünnepét. Kezdődött azzal, hogy „az országos keresztényszocialista párt országos elnöke Esterházy János pártunk egész keleti vezérkarával kiutazott Borsába, ahol a nagy Fejedeleme szülőházában falába elhelyezett emléktáblára helyezett koszorút ünnepélyes gyűlés körében.” Ezt a mozzanatot mutatja a következő fénykép is.

Megható pillanat volt a dómban megtartott gyászistentisztelet is. Korabeli leírás: „... a gyászistentiszteleten a magyarság képviselői és a község tömegén kívül részt vettek a kassai polgári és katonai hatóságok küldöttei.

A messze vidék magyar zarándokain kívül ott voltak a ruszin és román nép tarkánépviselésekbe öltözött kiküldöttei is, akik magukkal hozták a Rákóczi ereklye zászlaját.”

A katalak (díszes ravatal) előtt a mlse tartalma alatt a meczenzéknek Rákóczi korabeli viseletbe öltözött küldöttsége állott díszorséget.

A szeptesi járás falvainak lakossága hálás volt képviselőjük iránt, amit az előkészületi fogadásokkal, valamint az ünnepélyes lovasbandériumok felvonultatásával is kifejeztek.

(Részlet Bodnár Gyula: A szülőföld rajongó szeretetének emlékei címmel 2002-ben megjelent könyvéből.)

Krúdy Gyula: Rákóczi harangja

Olyan nagy harang tán a világon sincs, mint a debreceni öreg harang. Ezt az öreg harangot – büszkesége a debrecenieknek – úgy hívják: Rákóczi. A nagy fejedelem nevére keresztelték el az öreg harangot.

Az öreg harang nemcsak abban különbözik a többtől, hogy százmázsás testének a meglődítéséhez legalább három emberre van szükség, hanem abban is, hogy csak nagy ünnepen szólal meg. Mikor mély, zúgó szava száll a városra, még a hortobágyi gulyás is meghallja a hangját, és azt mondja magában:

— Rákóczi beszél!

A hagyomány szerint Rákóczi Ferencnek a szava van benne a nagyharang zúgásában. A szabadság fejedelmének hangja száll végig a hortobágyi rónán, ha a harangot meghúzzák. Száll, száll a hang a magyar mezőkön, és az emberek leveszik a kalapjukat, mert Rákóczi Ferenc jut az eszükbe.

Ennek a nagyharangnak pedig a története ez. Hallottam vagy álmodtam-e? – mindegy. Aki a Rákóczi hangját hallja, az igaznak hiszi a történetemet.

Mikor II. Rákóczi Ferenc elindult az ő keserves bujdosásába, elbúcsúzza itthon levegőtől, víztől, falevélről, mintha érezte volna, hogy sohasem látja meg az ő kedves országát többé.

— De legalább a hangom itt marad a tárogató hangjában – mondta a fejedelem.

A tárogató volt a kurucok hangszere. Fűjték a táborot

mellett, még dínomdánomban is a tárogató hangja mellett táncoltak. Tárogató volt a szabadság muzsikája.

Tudta ezt az ellenség is. Mikor Rákóczi Ferenc elbujdosott hazájából, az ellenség kihirdette, hogy össze kell törni minden tárogatót. El köll égetni! Ne maradjon a veszedelmes hangszerből egyéb, csak hamu.

Az ellenség parancsát végre is hajtották. Aki nem engedelmességet, annak a fejét vették.

Nem maradt hát itthon még a hangja se Rákóczinak.

Mikor hírül vették a fejedelemnek, hogy elégették az ő kedves tárogatóját, a rodostói remete felsóhajtott:

— Már akkor igazán nem tudom, hogyan fogja hangomat meghallani a magyarság!

Történt ugyanekkor, hogy a debreceniek új harangot öntöttek. Addig is volt harangjuk, de csak amolyan apró, amelynek szavát még a szomszéd utcában sem hallották meg. Azt határozták tehát a debreceniek, hogy olyan harangot csináltatnak, amelynek hangját még a szomszéd falvakban is meghallhatják. Hadd tudja a hortobágyi pásztor is, hogy mikor van dél.

Elkészült a harang. Csudájára járt az egész város. Még olyan harangot nem láttak. Akkor volt a harang, mint egy parasztház. Az ütőjét pedig négy ló is alig bírta elhúzni.

A Debreceni Nagytemplom

— Ez aztán a harang! – mondták – Tán még Nagyváradon is meghallják, ha szól. Hadd hallják! Tudják meg, hogy Debrecennek telik ilyen harangra.

Mert a debreceni embernek egyéb gondja sincs, mint bosszantani Nagyváradot. Századok óta vetélkednek már egymással. Ha a váradiak tornyot építettek, a debreceniek még magasabb tornyot építettek.

Büszkéek voltak tehát a debreceniek, hogy nagyharangjukkal „lepipálták” Nagyváradot.

Most már az a kérdés merült fel: milyen nevet adjanak a harangnak? A harangot is meg szokták keresztelni, mint az újszülöttet.

A városi tanács gondolkozába esett.

Először arra gondoltak, hogy a harangot a polgármester nevére Szokolczai Mihály-nak nevezik el.

— Szokolczai Mihály uramnak – javította ki a polgármester.

Igen ám, de hogy lehet uramnak hívni egy harangot? Az nem lehet. Az egész város, még a kanászok is csak amúgy per Szokolczai Mihály emlegetnék a polgármester uramat. Elállottak tehát a tervtől.

Egy városi tanácsos ekkor a homlokára ütött.

— Nevezzük Jánosnak. Úgyis annyi a János Debrecenben.

Egy másik tanácsos közbevágott:

— Kend is János, én is János, az isten is János, legyen hát a harang is János!

Ebben megegyeztek.

Történt, hogy amidőn a harangot felhúzták a toronyba, egyszerre híre futamodott a városban, hogy Rákóczi Ferenc meghalt Rodostóban a múlt hónapban.

A harang erre megszólalt. Olyan mély, olyan bús hangon zúgott, hogy megrendült mindenki a szív... meghalt Rákóczi! Azt siratja a harang.

A városi nép összesűgött.

— Rákóczi lelke szól a harangból!

A harang szólt, szólt... Rákóczi Ferencnek hazaszálló lelke a harang hangjában végigrepült a magyar mezőkön.

Azóta hívja Rákóczinak a nép a debreceni nagyharangot.